

II. ÓRATERV

A műveltségi terület/kompetencterület neve: magyar nyelv és irodalom

Az évfolyam: 8. évfolyam

Az óra címe: A szóbeli kommunikáció fejlesztése 2.

Az óra célja és feladata: A hangzó nyelvről tanultak ismétlése, a hangzó beszéd eszközei alkalmazásának gyakorlása. A hozzászólás és a felszólalás beszédműfajának megismerése és alkotása. A rögtönzött és a részben tervezett beszéd fejlesztése

Az óra fő didaktikai feladata: ismeretbővítés, kompetenciafejlesztés

Előzetes ismeretek: a beszéd nem nyelvi jelei

Tantárgyi kapcsolatok: média

Idő: perc	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
0–5.	A tanár két csoportra osztja az osztályt, a csoportok kérdezik egymást.	A diákok egymást kérdezik az előző óra anyagával kapcsolatosan.	Tanulói kérdés – tanulói válasz: Idézzük fel, amit a múlt órán tanultunk! Tegyetek fel egymásnak kérdéseket az előző óra anyagával kapcsolatban! A füzetet és a fénymásolatot használhatjátok.	ráhangolás, az előzetes ismeretek felelevenítése	szóbeli és írásbeli szóbeli frontális padosor-munka	tanulói kérdezés, tanulói válaszadás megbeszélés	tábla, kréta

5–18.	A tanár név szerint felszólít három diákot, és megkéri őket, hogy adják elő a minibeszédüket.	A diákok a házi feladatként megírt szövegüket előadják. A többiek az előzői órai szempontok szerint figyelik.	<p>Tanulói kiselőadás:</p> <p>Adjátok elő az előző órán házi feladatként kiadott minibeszédet!</p> <p>Dicséret és tanács megfogalmazása:</p> <p>A többiek dicsérjenek és adjanak tanácsokat az előző órán figyelt szempontok alapján (hangerő, hangsúly, hanglejtés, beszédszünet, beszédtempó) az előadónak!</p> <p>Miben volt más a kiselőadás az előző órán elhangzott hírolvasónk felolvasásától?</p>	<p>a házi feladat ellenőrzése</p> <p>a tanulói részben tervezett beszéd fejlesztése</p>	<p>szóbeli csoportmunka</p> <p>szóbeli frontális munka</p>	<p>tanulói kiselőadás</p> <p>megbeszélés</p> <p>dicséret és tanács megfogalmazása</p>	<p>az előzetesen elkészített házi feladat</p>
-------	---	---	---	--	---	---	---

18–25.	<p>A tanár kijelöl egy diákot, aki felolvassa a szöveget.</p> <p>A tanár egy tanulót játékmesternek nevez ki. Két kört játszanak. A második körben csak akkor segít a tanár, ha szükséges.</p>	<p>Egy diák felolvassa a szöveget.</p> <p>A játékmester felolvassa a mondatot, amelyet aláhúzott, és a többieket is felszólítja, akik ugyanezt húzták alá.</p>	<p>Az utolsó szó jogán: Olvassátok el a szöveget, és húzzátok alá benne azt a mondatot, amely tartalmával kapcsolatban van véleményetek!</p> <p>Csak egy mondatot húzzatok alá! (II/1. melléklet)</p> <p>Olvasd fel azt a mondatot, amelyet aláhúztál! (Kérdezd meg, ki húzta még alá! Szólítsd fel őket, hogy mondják el a véleményüket!)</p> <p>Az utolsó szó jogán foglald össze az elhangzottakat, és</p>	<p>A részben tervezett beszéd fejlesztése</p>	<p>egyéni néma olvasás, egyéni hangos olvasás</p>	<p>Az utolsó szó jogán</p> <p>tanulói hozzászólások</p> <p>megbeszélés</p>	<p>tábla, kréta, fénymásolat</p>
--------	--	--	---	---	---	--	----------------------------------

			mondd el a saját véleményed!				
25–32.	A tanár felírja a táblára a hozzászólások céljait. (II/2. melléklet)	A diákok a füzetbe írnak.	Megbeszélés a hozzászólások céljairól: Gyűjtsük össze, hogy milyen céllal szóltatok hozzá a szöveg tartalmához!	ismeretbővítés	szóbeli és írásbeli feladat	megbeszélés	tábla, kréta, füzet
32–41.	A tanár kiválaszt egy diákot, aki hangosan felolvas egy szöveget. A tanár kiválaszt két embert, és nekik egy-egy témát ad, amellyel kapcsolatosan 7 perc felkészülés után elmondják a véleményüket.	Egy diák felolvas egy szöveget.	Olvassátok el az alábbi szöveget! (II/3. melléklet) Tanulói felszólalások: Mondd el az alábbi témáról a véleményed! (II/5. melléklet) Tanulói hozzászólások: Szóljatok hozzá a szöveghez a kiosztott kártyák alapján! (II/4. melléklet)	néma és hangos olvasás a részben tervezett beszéd fejlesztése	frontális munka, írásbeli és szóbeli feladat szóbeli és írásbeli feladat	tanulói felszólalás tanulói hozzászólások	feladatkártyák
42–44.			Összehasonlítás:	ismeretbővítés, a spontán	frontális írásbeli és szóbeli	tanulói magyarázat	

			Hasonlítsátok össze hogy mi volt a különbség a két beszéd, a két felszólalás és a szöveghez kapcsolódó hozzászólások között!	beszéd fejlesztése, a házi feladat előkészítése	feladat		
44–45.			Házi feladat: Egészítsétek ki a táblázatot a felszólalással és a hozzászólással kapcsolatban! (II/6. melléklet) Fogalmazzatok egy-egy perces beszédet arról, hogyan szoktatok beszélni! Mi jellemzi a beszédeteket a tanult szempontok alapján? Készüljete fel a beszéd szabad előadására!			a házi feladat kijelölése	

A II. óraterv mellékletei

II/1. melléklet

Minden nyilvános szereplés lámpalázzal jár; a kérdés csak az, hogy ki mennyire képes leküzdeni lelki görcsét.

A lámpaláz egyik oka az, hogy általában nem készülünk föl beszédek tartására. Úgy gondoljuk, hogy már megtanultunk beszélni, naponta gyakoroljuk is, tehát bizonyított tény: tudunk előadást tartani. Már eddig is tapasztalhattuk, hogy mennyi minden szükséges ahhoz, hogy valaki emberek előtt megszólaljon, és néhány értelmes mondatot mondjon: szókincs, stílus, fogalmazásképeség, rögtönzés stb. Kimondva vagy kimondatlanul mindenki érzi ezt, és éppen ezért fogja le a gátlás a mások előtt megszólaló embert. Tehát: meg kell tanulnunk előadni, azaz nyilvánosan beszélni.

Bizonyos fokig mindenki lámpaláz. Ha ez a feszültség nem hat bénítólag az előadóra, akkor még fokozhatja is a szónoklat erejét. Ha tudjuk, hogy sokan hallgatnak bennünket nyilvánosan, akkor a felelősség tudata fokozza a lámpalázat; és ez annál nagyobb, minél nagyobb a tét. Ha olyan beszédet mondunk, amely esetleg életünk további alakulását is befolyásolhatja, akkor a sikerélmény hajszolása nem előrelelendít, hanem hátravet; a túlzott akarattól megbénul minden alkotás lehetőség.

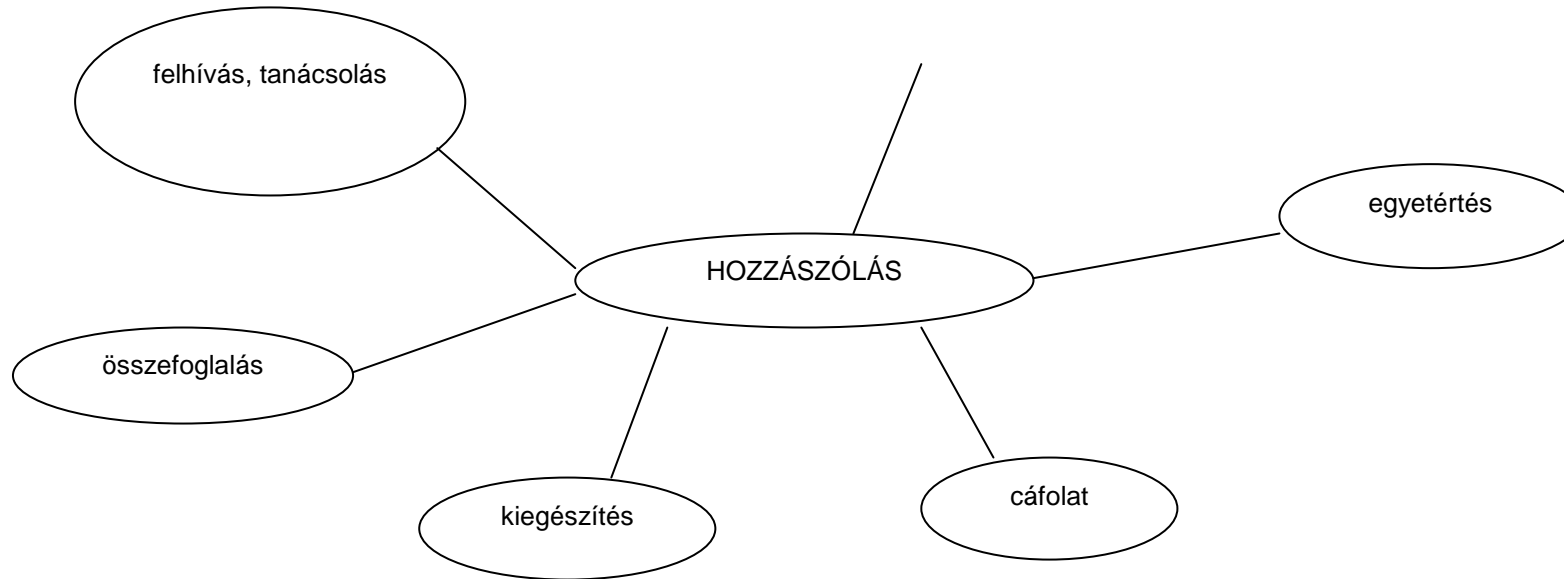
A sikertelenségtől való félelem a legerősebb fokozója a lámpaláznak. Ennek a leghatékonyabb ellenszere az alapos fölkészülés; a pontos anyaggyűjtéstől a leírt beszéd többszöri elmondásáig. Ne bízzunk magunkban úgy, hogy elodázzuk a tanulást, a gyakorlást! A megalkotott beszéd hangos elmondása ugyanolyan fontos a szónoknak, mint a muzsikusként a gyakorlás vagy a sportolónak az edzés.

Tehát: alapos fölkészülés, pontosan fogalmazott beszédanyag, biztos tudás; ez a lámpaláz leküzdésének tárgyi alapja.

(Fischer Sándó 1975: *Retorika*. Kossuth Könyvkiadó. Budapest. 206.)

II/2. melléklet

Táblakép

II/3. melléklet

Hogyan hallgassunk másokat?

Beszélgetés közben hallgatni arany, mert a másikat jobban érdekli saját maga, mint mi. Annak örül a legjobban, ha rokonszenvvel hallgatjuk. Tehát ha meg akarunk nyerni valakit, minden figyelmünket neki szenteljük! Amikor aktív hallgatóvá válunk, bókolunk a másoknak anélkül, hogy szólnánk hozzá. [...]

Az aktív figyelés fenntartja a beszélgetést

Az aktív figyelés kitűnő módja annak, hogy beszélgetésre bátorítsunk másokat. Ha nem kritizáljuk a gondolataikat, érzéseiket, többet és mélyebben árulnak el magukról. De minél inkább a saját teljesítményünkre, saját aggodalmainkra figyelünk, annál kevésbé lesz sikeres a társalgás.

A másikra figyelés segít megoldani azt az ősrégi problémát is, hogy mit tegyünk, ha nincs mondanivalónk. Ha nem önmagunkra, hanem a másikra koncentrálnak, sokkal könnyebben jutnak eszünkbe olyan dolgok, amelyekről beszélgethetünk. S mivel figyelmesen hallgattuk partnerünket, ő is meg akar hallgatni bennünket. [...]

Ne járjunk túlzottan előtte a másinak!

Beszélni kb. 125 szavas sebességgel szoktunk, figyelni viszont kb. 400 szavas iramban vagyunk képesek. Tehát háromszor olyan gyorsan figyelünk, mint ahogyan beszélünk. Megsértjük a partnerünket, ha gondolatban túlságosan előtte járunk, ha elkalandoznak a gondolataink, ha elkezdünk másra figyelni. Tehát pontosan arra koncentrálnak, amit a másik mond!

(Allan Pease – Alan Garner 1991. *Szó – beszéd. A társalgás művészete*. Park Kiadó. Budapest. 49–61.)

II/4. melléklet

A kártyán lévő szempontok:

- Adj tanácsot a témával kapcsolatban!
- Fejezd ki az egyetértésedet a témával kapcsolatban!
- Cáfold meg az elhangzottakat!
- Egészítsd ki az elhangzottakat!
- Más oldalról közelítsd meg a témát!
- Foglald össze az elhangzottakat!

II/5. melléklet

1. téma: Hallgatni arany
2. téma: A fiatalok beszélgetési szokásai

II/6. melléklet

A diákok a szürke mezők nélkül kapják meg a táblázatot.

	HOZZÁSZÓLÁS	FELSZÓLALÁS
TÉMÁJA	a helyszínen fogalmazódik meg	előre felkészülhetünk rá
CÉLJA	egyetértés, cáfolat, kiegészítés, más oldalról megközelítés, felhívás, összegzés stb.	véleménykifejtés, állásfoglalás
HOSSZA	rövidebb	hosszabb
TERVEZETTSÉGE	rögtönzött (spontán)	előre megtervezett